

Openluchtmuseum Molenhof – Raalte

Beleidsnotitie Commissie Beeldende Kunst 2025

De Commissie Beeldende Kunst is een adviescommissie, waarvan de leden benoemd worden door het college van B&W met als taak het adviseren van het College ten aanzien van kunst in de openbare ruimte. De commissie brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan het College.

In het voorjaar van 2024 heeft de gemeenteraad unaniem het meer-jaren Cultuur beleidsplan 2024 “Cultuur Versterkt” vastgesteld. In dit brede plan wordt op een aantal punten aandacht besteed aan kunst in de openbare ruimte. Om de leefbaarheid van de dorpen te verhogen is op voordracht van de gemeenteraad, voorgesteld om op markante strategische plaatsen kunstwerken toe te voegen. Voor de uitvoering heeft de gemeenteraad met ingang van 2025 hiervoor budget beschikbaar gesteld

Uit een enquête, gehouden onder de bevolking, en een brainstormbijeenkomst komt duidelijk naar voren dat veel respondenten en aanwezigen meer aandacht en meer financiële middelen wensen te besteden aan kunst in de openbare ruimte. De Commissie Beeldende Kunst (CBK) is daar verheugd over en wil met dit plan aangeven waar de speerpunten liggen c.q. de aandacht naar uit gaat ten aanzien van kunst in die openbare ruimte.

De functie van kunst in de openbare ruimte.

Kunst in de openbare ruimte kan verschillende vormen hebben. Opvallend of subtiel, aangenaam of verwarrend, publieke kunst kan onze leefomgeving extra betekenis geven. Om een plek te markeren, aangenamer te maken, een diepere beleving te krijgen of het gevoel van veiligheid te vergroten. Het bevordert de gemeenschapszin en heeft een bindende werking voor de buurt, het dorp. Het creëert betrokkenheid bij de leefomgeving en functioneert als identiteit voor de wijk. Zowel grote als kleine kunstwerken kunnen een groot gevoel van gemeenschappelijkheid en verbinding creëren. Ook kan het een stimulans vormen voor het kunsttoerisme. Om het groots te zeggen....wat is Brussel zonder het kleine “manneke Pis” en wat is Parijs zonder de “Eifeltoren”.

Ambitie “vaart”

De doorlooptijd van de te ontwikkelen kunstprojecten is lang. Dat betekent dat er in een vroegtijdig stadium projecten en plannen gemaakt moeten worden. Om de dorpen te verfraaien en dit proces te versnellen wil de CBK voor de komende jaren jaarlijks een kunstwerk aanschaffen (bestaand of in opdracht). Dit kunstwerk kan dan op één van de openbare plekken die daarvoor in aanmerking komt geplaatst worden.

Het is de uitdrukkelijke ambitie van de CBK om op alle belangrijke wegen welke richting de kern van het dorp lopen een kunstuitdrukking te plaatsen. Anders gezegd “op alle rotondes een beeld”. Deze uitdrukking vat veel samen en is ook uitgesproken door een aantal raadsleden.

Een voorbeeld van een openbare plek waar invulling zeker op zijn plaats is, is de toegang vanuit de tunnel richting Raalte Noord. Een plek waar dagelijks honderden mensen langskomen en waar enige vorm van kunst zeker gewaardeerd zal gaan worden.

Voor het centrum wordt gedacht aan een “vrolijk” beeld, een beeld met een verbinding met de jeugd en zo mogelijk met een speelfunctie. Te denken valt aan “pet of the Year” van Joost van Toorn, dit beeld staat momenteel bij het Nijenhuis, of werk van Olga Muravina, Eric Claus, Iris le Rutte. Van deze laatste is bijvoorbeeld het lange paard op het plein in Ommen.

Ook in de parken van de gemeente Raalte is nog zeer beperkt kunst gerealiseerd. De waterpartij in Drostenkamp is een prima plek om iets van speelse kunst te plaatsen, maar ook in Raalte Noord zijn er veel mogelijkheden. En in de andere dorpen???

Al met al heeft de CBK de ambitie om “vaart” te maken.

De CBK is daarom ook groot voorstander van de herintroductie van de één procent regeling. Voor beheer en onderhoud en om draagvlak bij omwonenden van een nieuw kunstwerk te creëren, is momenteel een separaat budget beschikbaar. De komende vier jaar is vijftigduizend euro per jaar ter beschikking gesteld voor de realisatie van nieuwe kunst in de openbare ruimte. De CBK is verheugd over dit budget, maar wijst erop dat met deze middelen slechts zeer beperkt kunst gerealiseerd kan worden.

Doelstelling 2025

Voor 2025 werkt de CBK aan de volgende projecten:

- Het herstel en de verplaatsing van het kunstwerk “de vier korenaren” naar het vernieuwde stationsplein Raalte.
- De realisatie van een nieuwe expositie in het Openluchtmuseum Molenhof Raalte. Kunstenaarskring KURRK zorgt voor de nieuwe invulling.
- In samenwerking met Museum de Fundatie realiseren van een kunst-landmark bij station Heino als startpunt van een route naar Nijenhuis.
- Het herstellen van het kunstproject “Fred, Simone en Chantal” op de fietsroutes richting het Carmel College Salland vanuit de buurtdorpen.

- Het voorzien van alle kunstwerken van een QR-code. Bij het Openluchtmuseum is dat voor het eerst gerealiseerd.
- Het vaststellen van een inventarisatie van openbare plekken, waar een invulling een belangrijke visuele bijdrage levert. Zie **Bijlage 1** voor een eerste aanzet hiertoe.

Daarnaast adviseren wij over:

- Een beeld voor of een verwijzing naar het project Oer, vuur en ijzer in Heeten van Stichting Germanen Heeten.
- (Het terug laten komen van) Kunst met een knipoog in plan “Douma”.

Helaas is het niet gelukt om de benodigde fondsen voor een kunstwerk voor 40 jaar gatgraven in Luttenberg van de Stichting School- en Volksfeesten Luttenberg bij elkaar te krijgen.

En verder

- Het realiseren van een beeld ter herinnering aan smederij Disselhorst.
- Het ontwikkelen van een wandelroute langs kunstwerken in Raalte.
- Een inventarisatie van belangrijke kunst, die beeldbepalend is gezien vanuit de openbare ruimte, maar die staat op particuliere grond.
- Uitbreiding en verjonging commissie.
- Het opstellen van een plan voor kunstwerken op de rotondes van de N348.
- Het realiseren van een kunstwerk bij Tijenraan.
- Het realiseren van een kunstwerk op het nieuwe industrieterrein van Raalte dorp in overleg met de Raalter werkgevers.

Nieuwe kunstwerken

Het stimuleren en vooral het realiseren van nieuwe kunstwerken blijft in vele opzichten een uitdaging. Dat weten wij inmiddels vanuit Heeten en Luttenberg waar inwoners een nieuw kunstwerk willen realiseren, maar met name tegen de financiering daarvan oplopen. Ook het verkrijgen van middelen uit landelijke fondsen is bijna een onmogelijkheid. De commissie is zich ervan bewust dat naast het initiatief de financiering een essentieel onderdeel is.

Participatie bewoners

De CBK streeft ernaar om zoveel mogelijk van de te realiseren kunst te ontwikkelen in samenwerking met de bewoners van de gemeente en dan met name de buurtbewoners. Om dit proces te stimuleren zal de CBK oproepen doen richting bewoners om actief te participeren. Een voorbeeld is de oproep aan eenieder om te komen met ideeën voor de toekomstige invulling van het “Openluchtmuseum Molenhof Raalte”. Daarnaast heeft de CBK het doel om ook vanuit een ander perspectief met eigen ideeën te komen voor het realiseren van projecten ter verfraaiing van de ruimtelijke omgeving.

Financiering

Het is volstrekt duidelijk dat voor de realisatie van bovengenoemde zaken er financiële middelen en middelen noodzakelijk zijn. Gezien de lange doorlooptijd voor de realisatie en het betrekken van burgers is meer zicht op de financiering vooraf essentieel. Wij zijn blij met het budget dat de gemeenteraad in het kader van het nieuwe cultuurbeleidsplan beschikbaar heeft gesteld voor nieuwe kunstwerken. Kunstwerken zijn kostbaar. Voor een gemiddeld kunstwerk moet je al gauw 1,5 ton euro neer tellen. Het jaarlijks beschikbare bedrag is daarvoor niet toereikend. Wij pleiten er dan ook voor om bij grote gemeentelijke, fysieke projecten, zoals een nieuw gemeentehuis, een nieuw sportcomplex, een nieuwe woonwijk en bij een nieuw bedrijventerrein, de zogenaamde één procentregeling toe te passen. Een kunstwerk kan het nieuwe pand of de gebiedsontwikkeling markeren en identificeren en de kwaliteit van de openbare ruimte en de leefbaarheid van onze dorpen verhogen. De CBK vertrouwt erop dat gezien de verwoorde wens van de bevolking en vanuit de raad om meer aandacht te besteden aan het verfraaien van de openbare ruimte het College en de raad de één procentregeling serieus in overweging willen nemen.

Het onderhoud van de kunstwerken

Zoals gemeld is dat de afgelopen jaren er een beetje bij ingeschoten. Dat heeft nu extra aandacht. Momenteel voert de Kunstwacht een schouw van de bestaande kunstwerken uit en op basis daarvan stelt ze een onderhouds- en beheerplan op. Voorstel is om dit nog in 2024 af te ronden en te komen tot een meer-jarenvisie met een daarbij behorend uitvoeringsplan. Indien een aantal kunstwerken gerestaureerd moet worden is daarvoor geld nodig. Het Domein Beheer van de gemeente gaat het structureel onderhoud per 1 januari 2025 weer uitvoeren.

Taken CBK

Tenslotte is een belangrijk onderwerp voor de komende tijd het opnieuw vaststellen wat het werkterrein van onze commissie is. Aanleiding hiervoor is dat de commissie de laatste tijd met enige regelmaat gevraagd wordt haar gedachte of mening te geven over het al dan niet behouden van bestaande kunstwerken en daar een nieuwe locatie voor te vinden.

Bijlage 1. Aanzet openbare plekken, waar kunst een belangrijke visuele bijdrage kan leveren

Inventarisatie van openbare plekken waar kunst in de openbare ruimte een belangrijke visuele bijdrage kan leveren:

- Rotonde Tijenraan
- Grasveld BK straat hoek Langkampsweg
- Grasveld hoek Kerkstraat Koestraat
- Grasveld Almelose straat Klipperweg
- Plein Raalte Noord Weidelaan Ganzeboomlaan
- Ganzeboomlaan langs het kanaal
- Grasveld Kastanjelaan Westdorplan
- Rotondes N384
- Marktpluin Raalte
- Station Raalte
- Station Heino
- Wadi Zuidwijklaan
- Centrum Broekland.

Deze lijst is een eerste aanzet en zeker niet compleet.